C/2026/70

30.1.2026.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par Eiropas Ķimikāliju aģentūru un ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1907/2006, (ES) Nr. 528/2012, (ES) Nr. 649/2012 un (ES) 2019/1021

(COM(2025) 386 final – 2025-207-COD)

(C/2026/70)

Galvenais ziņotājs: ***Maciej Dawid KUNYSZ***

Padomnieks	Frank ALLEN
Likumdošanas procedūra	*EU Law Tracker*
Atzinuma pieprasījums	Eiropas Parlaments, 6.10.2025. Eiropas Savienības Padome, 26.9.2025.
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 114. pants.
Eiropas Komisijas dokumenti	COM(2025) 386 final – 2025-207-COD Kopsavilkums: COM(2025) 386 final – 2025-207-COD
Attiecīgie ilgtspējīgas attīstības mērķi (IAM)	16. IAM – Miers, taisnīgums un spēcīgas iestādes 3. IAM – Laba veselība un labklājība 12. IAM – Atbildīgs patēriņš un ražošana
Atbildīgā specializētā nodaļa	Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa
Pieņemts plenārsesijā	23.10.2025.
Plenārsesija Nr.	600
Balsojuma rezultāts (par/pret/atturas)	197/4/8

1. IETEIKUMI

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK)

1.1. atzinīgi vērtē ierosināto regulu par Eiropas Ķimikāliju aģentūru (*ECHA*), ar kuru tiks izveidots neatkarīgs tiesiskais regulējums, kas palīdzēs *ECHA* efektīvi pildīt tās aizvien plašākos pienākumus, lai aizsargātu cilvēku veselību un vidi. EESK uz šo soli jau aicināja atzinumā NAT/911 ([1]);

([1]) Atzinums Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja – Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula, ar ko izveido kopīgu ķimikāliju datu platformu, paredzot noteikumus, ar kuriem nodrošina, ka tajā ietvertie dati ir atrodami, piekļūstami, savietojami un atkalizmantojami, un ar ko izveido ķimikāliju monitoringa un perspektīvas satvaru un – Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Regula, ar ko attiecībā uz zinātnisko un tehnisko uzdevumu pārdalīšanu un Savienības aģentūru sadarbības uzlabošanu ķimikāliju jomā groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 178/2002, Regulu (EK) Nr. 401/2009, Regulu (ES) 2017/745 un Regulu (ES) 2019/1021 un – Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva, ar ko attiecībā uz zinātnisko un tehnisko uzdevumu pārdalīšanu Eiropas Ķimikāliju aģentūrai groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/65/ES (OV C, C/2024/3381, 31.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3381/oj).

1.2. uzskata, ka, veicot ķīmisko vielu zinātniskos novērtējumus, lēmumu pieņemšanas procesā būtu jāņem vērā neaizsargāto grupu vajadzības. Tādu faktoru dēļ kā sociālekonomiskais stāvoklis, vecums, veselība vai sociālā atstumtība neaizsargātas grupas ir pakļautas paaugstinātam sliktas veselības, kaitējuma vai ekspluatācijas riskam. Parasti neaizsargātas grupas ir bērni, vecāka gadagājuma cilvēki, cilvēki ar invaliditāti, migranti un bēgļi, rasu un etniskās minoritātes un personas, kuras saskaras ar bezpajumtniecību vai nabadzību. Dažu ķīmisku vielu izmantošana šādām grupām var radīt īpašas problēmas. EESK mudina Aģentūru ķīmiskajos novērtējumos integrēt perspektīvu "Viena veselība", lai gan labāk novērstu riskus, kas nesamērīgi ietekmē neaizsargātas grupas, gan stiprinātu iekļaujošu, pārredzamu un koordinētu pārvaldību ([2]);

1.3. norāda, ka Aģentūras turpmāko panākumu pamatā ir nepieciešamība nodrošināt, ka tā ir neatkarīga un tās pienākumu un uzdevumu izpildē tiek uzskatīta par neatkarīgu. Visiem aģentūras komiteju locekļiem ir jābūt neatkarīgiem, un jānodrošina viņiem vajadzīgais sabiedrības atbalsts neatkarīgai darbībai. Lai zinātniskajiem atzinumiem nodrošinātu plašas sabiedrības atbalstu, svarīgam apsvērumam jābūt arī interešu konfliktu jautājumam;

1.4. iesaka saistībā ar jaunajiem priekšlikumiem nodrošināt pēc iespējas plašāku piekļuvi visiem dokumentiem, kas satur ķīmisko vielu datus, un visiem citiem informācijas avotiem par ķīmiskajiem datiem. Tas nodrošinās labāko iespējamo ieguldījumu zinātnisko atzinumu sagatavošanā. Būtiski ir neatkarīgi akadēmiski dati, un ir vajadzīgs mehānisms, lai nodrošinātu, ka šādi dati tiek ņemti vērā;

1.5. uzskata, ka Apelācijas padome, kuras sastāvā ir priekšsēdētājs un divi locekļi, ir pārāk neliela un ierobežota, lai pienācīgi izskatītu dažādās iespējamās pārsūdzības. EESK uzskata, ka Apelācijas padomes sastāvam ir jābūt plašākam, lai apelācijas sistēmā nodrošinātu taisnīgumu un pārredzamību;

1.6. uzsver, ka ir jāpiemēro piesardzības princips, lai aizsargātu sabiedrības veselību un vidi gadījumā, ja neizdodas panākt kopsaucēju starp atšķirīgiem zinātniskiem viedokļiem. Tiesiskajā regulējumā prioritāte vienmēr jāpiešķir sabiedrības veselībai un videi;

1.7. aicina nodrošināt pietiekamus resursus *ECHA* komitejām un ieviest savlaicīguma rādītājus un pakalpojumu standartus. Par visiem šiem elementiem jāziņo vienotajā programmdokumentā un gada ziņojumā;

1.8. iesaka *ECHA* valdē izveidot pastāvīgu pilsoniskās sabiedrības konsultatīvo grupu (*CSAP*), kuras atzinumi un protokoli tiktu publicēti;

1.9. aicina proaktīvi publicēt nekonfidenciālu iesniegtu informāciju un atzinumu, lēmumu un ziņojumu kopsavilkumus vienkāršā valodā (angļu valodā un attiecīgo dalībvalstu valodās), kā arī *FAIR* metadatus un lietojumprogrammas saskarni datu atkalizmantošanai. EESK rosina arī atbilstīgām bezpeļņas organizācijām piešķirt tiesības vērsties Apelācijas padomē un šādām organizācijām piešķirt atbrīvojumus no maksas vai tās samazinājumus.

2. **PASKAIDROJUMI**

Argumenti par labu 1.2. ieteikumam

2.1. Neatkarīgi akadēmiski pierādījumi. Lai uzlabotu pārredzamību un uzticēšanos, valdei būtu jānodrošina, ka sistemātiski tiek pārbaudīti recenzētie akadēmiskie pētījumi par katru attiecīgo atzinumu un tiek publicēts īss paziņojums, kurā iekļautas sabiedrības atsauksmes un kurā paskaidrots, kā izmantoti neatkarīgi pierādījumi vai kāpēc tie nav izmantoti.

([2]) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums – Veselīga planēta veselīgiem cilvēkiem: virzībā uz visaptverošu pieeju "Viena veselība" (pašiniciatīvas atzinums) (OV C, C/2026/16, 16.1.2026., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/16/oj).

2.2. Neaizsargātas grupas un kumulatīvā iedarbība. EESK norāda uz nesamērīgiem riskiem, ar kuriem saskaras bērni, grūtnieces un personas, kas baro bērnu ar krūti, personas, kuras cieš no imūnsistēmas nepareizas darbības, un darba ņēmēji, kuri spēcīgi pakļauti šo vielu iedarbībai, tostarp kumulatīvai iedarbībai. Komisija norāda, ka bērni, grūtnieces un vecāka gadagājuma cilvēki ir īpaši jutīgi pret dažām bīstamām īpašībām, savukārt patērētāji un darba ņēmēji saskaras ar plašu iedarbību saistībā ar dažādiem produktiem un savās darbavietās ([3]). Centieni paplašināt vispārējo pieeju riska pārvaldībai ir vērsti uz to, lai neaizsargātām grupām nodrošinātu konsekventāku aizsardzību ([4]).

Argumenti par labu 1.3. ieteikumam

2.3. Neatkarība un interešu konflikti. EESK uzsver, ka neatkarībai jābūt pierādāmai. Pamatnostādnēs par interešu konfliktu būtu jānosaka minimālie kritēriji, tostarp 24 mēnešu nogaidīšanas periods pēc nodarbinātības pie uzņēmējiem, kurus novērtējusi Aģentūra, interešu publiskošana vismaz 14 dienas pirms sanāksmēm un noraidīšanas noteikumi. Šiem noteikumiem jāattiecas uz locekļiem, pieaicinātajiem locekļiem, padomdevējiem un ārējiem ekspertiem, kas iesaistīti atzinumu izstrādē vai pārskatīšanā. Eiropas Revīzijas palāta konstatēja, ka *ECHA* interešu konflikta politika un procedūras ir nepilnīgas un nepietiekami precīzas, un ieteica skaidrus un objektīvus kritērijus interešu deklarāciju novērtēšanai un pēcnodarbinātības risku novēršanai ([5]).

2.4. Valde un pilsoniskā sabiedrība. Valdē būtu jāiekļauj vismaz viens balsstiesīgs loceklis no pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kas darbojas sabiedrības veselības, vides vai patērētāju aizsardzības jomā, un kuru izraugās atklātā un nediskriminējošā procedūrā ar pilnvaru termiņa ierobežojumiem. Pastāvīgai pilsoniskās sabiedrības konsultatīvajai grupai (*CSAP*) būtu jāsniedz atzinumi par vienoto programmdokumentu, pārredzamības politiku, interešu konflikta noteikumiem un savlaicīguma rādītājiem. *CSAP* atzinumi un protokoli būtu jāpublicē.

Arguments par labu 1.4. ieteikumam

2.5. Pārredzamība un datu atkalizmantošana. Aģentūrai būtu proaktīvi jāpublicē nekonfidenciāla iesniegta informācija un vienkāršā valodā sagatavoti atzinumu, lēmumu un ziņojumu kopsavilkumi angļu valodā un attiecīgo dalībvalstu valodās. Datu kopās būtu jāiekļauj *FAIR* metadati, un tās būtu jādara pieejamas, izmantojot lietojumprogrammas saskarni, lai būtu iespējama neatkarīga analīze un atkalizmantošana.

Argumenti par labu 1.5. ieteikumam

2.6. Kapacitāte un savlaicīgums. Ņemot vērā aģentūras darbības jomas paplašināšanos, EESK aicina nodrošināt pietiekamus resursus *RAC*/*SEAC* un citām komitejām, kā arī ieviest savlaicīguma rādītājus un pakalpojumu standartus (piemēram, savlaicīgi sniegto atzinumu procentuālā daļa, vidējais izskatīšanas laiks un ceturkšņa agrīnās brīdināšanas grafiks). Rezultāti būtu jāpaziņo vienotajā programmdokumentā un gada ziņojumā. Eiropas Parlaments aicina izveidot jaunu stabilu *ECHA* finansēšanas modeli un paredzēt atbilstošu darbinieku skaitu, lai īstenotu zaļo kursu un ķimikāliju stratēģiju ([6]).

2.7. Apelācijas padome – apelācijas ietekme. Lai nodrošinātu juridisko noteiktību un sabiedrības intereses, pārsūdzībām nevajadzētu automātiski radīt apturošu iedarbību. Apelācijas padome var nolemt par apturēšanu tikai tad, ja pēc interešu līdzsvara novērtējuma ir pierādīts, ka pastāv *prima facie* nopietns un neatgriezenisks kaitējums. EESK rosina arī atbilstīgajām bezpeļņas organizācijām piešķirt tiesības darboties kā personām, kas iestājušās lietā, vai *amicus curiae* un šādām organizācijām piešķirt atbrīvojumus no maksas vai tās samazinājumus.

2.8. Sabiedriskās apspriešanas standarts. Saistībā ar nozīmīgākajiem komiteju atzinumiem un norādījumu projektiem Aģentūrai būtu jārīko sabiedriskā apspriešana, kas ilgst vismaz astoņas nedēļas, un jāpublicē sabiedrības atsauksmju pārskats, kurā apkopoti viedokļi un Aģentūras atbildes. Komisijas labāka regulējuma pamatnostādnēs ir noteikts, ka saistībā ar iniciatīvām, kurām ir paredzēti ietekmes novērtējumi, obligāti jārīko sabiedriskā apspriešana internetā (vismaz 12 nedēļas) un astoņu nedēļu laikā pēc tās noslēgšanas jāpublicē īss faktu kopsavilkums par galvenajiem jautājumiem ([7]).

([3]) Eiropas Komisija, COM(2020) 667, 2.2.1. punkts.
([4]) Eiropas Komisija, COM(2020) 667, 2.2.1. punkts.
([5]) Eiropas Revīzijas palāta, Īpašais ziņojums Nr. 15/2012.
([6]) Eiropas Parlaments, Lēmums par Eiropas Ķimikāliju aģentūras 2020. finanšu gada budžeta izpildes apstiprināšanu, 2022. gada 4. maijs, P9_TA(2022)0174.
([7]) Eiropas Komisija – Labāka regulējuma pamatnostādnes (SWD(2021) 305 final), 2021. gada 3. novembris.

2.9. Budžets līdzdalības un pārredzamības veicināšanai. EESK iesaka izveidot atsevišķu budžeta pozīciju pilsoniskās sabiedrības līdzdalības veicināšanai, ar kuru nosegtu arī tulkojumus, kopsavilkumus vienkāršā valodā, konsultācijas un bezpeļņas ekspertu līdzdalību, lai nodrošinātu, ka pastāvīgi tiek nodrošināta pārredzamība un iesaiste.

3. IEROSINĀTIE EIROPAS KOMISIJAS LEĢISLATĪVĀ PRIEKŠLIKUMA GROZĪJUMI

1. grozījums

saistīts ar 1.2. ieteikumu.

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	EESK grozījums
4.2. Īstenojot savus mērķus, Aģentūra tiecas veicināt augstu cilvēka veselības un vides aizsardzības līmeni, vielu brīvu apriti iekšējā tirgū un ķimikāliju novērtējumu un pārvaldības saskaņotību un konsekvenci visā Savienībā, vienlaikus uzlabojot konkurētspēju un inovāciju, ņemot vērā mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) īpašās vajadzības, kā noteikts Komisijas 2003. gada 6. maija Ieteikumā par mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju, un veicinot alternatīvas testēšanai ar dzīvniekiem.	4.2. Īstenojot savus mērķus, Aģentūra tiecas veicināt augstu cilvēka veselības un vides aizsardzības līmeni, ***tostarp neaizsargātu grupu aizsardzību***, vielu brīvu apriti iekšējā tirgū un ķimikāliju novērtējumu un pārvaldības saskaņotību un konsekvenci visā Savienībā, vienlaikus uzlabojot konkurētspēju un inovāciju, ņemot vērā mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) īpašās vajadzības, kā noteikts Komisijas 2003. gada 6. maija Ieteikumā par mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju, un veicinot alternatīvas testēšanai ar dzīvniekiem.

Pamatojums

Neaizsargātām grupām, piemēram, bērniem, ir vajadzīga īpaša aizsardzība, jo viņi pilnībā neapzinās riskus, kas saistīti ar konkrētu produktu ķīmisko saturu.

2. grozījums

saistīts ar 1.3. ieteikumu.

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	EESK grozījums
14.1. Katra dalībvalsts izvirza divus *RAC* kandidātus un var izvirzīt ne vairāk kā divus papildu kandidātus.	14.1. Katra dalībvalsts izvirza divus *RAC* kandidātus un var izvirzīt ne vairāk kā divus papildu kandidātus. ***Eiropas Komisija izdod skaidras pamatnostādnes visu locekļu, pieaicināto locekļu, padomdevēju un ekspertu neatkarības un interešu konfliktu novērtēšanai.***

Pamatojums

Visiem *ECHA* komiteju locekļiem jābūt neatkarīgiem, lai viņu lēmumi tiktu uzskatīti par taisnīgiem un pamatotiem, nevis tādiem, kas kalpo savtīgām interesēm. Interešu konflikti jārisina pārredzamā veidā, lai sabiedrība varētu uzticēties komiteju pieņemtajiem lēmumiem.

3. grozījums

saistīts ar 1.4. ieteikumu

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	EESK grozījums
16.1. Aģentūra var paļauties uz ekspertu pakalpojumiem, lai strādātu komiteju vai foruma darba grupās vai citās Aģentūras darba grupās vai lai veiktu citus uzdevumus, kas noteikti šajā regulā vai Savienības nozaru tiesību aktos, ja to pamato zinātniskais un tehniskais konteksts vai augstais nepieciešamo speciālo zināšanu līmenis. Ekspertu izmantošanas procedūru un apjomu nosaka ar valdes lēmumu.	16.1. Aģentūra var paļauties uz ekspertu pakalpojumiem, lai strādātu komiteju vai foruma darba grupās vai citās Aģentūras darba grupās vai lai veiktu citus uzdevumus, kas noteikti šajā regulā vai Savienības nozaru tiesību aktos, ja to pamato zinātniskais un tehniskais konteksts vai augstais nepieciešamo speciālo zināšanu līmenis. Ekspertu izmantošanas procedūru un apjomu nosaka ar valdes lēmumu. ***Jāparedz iespēja pilnībā izmantot vērtīgās atziņas, kas gūtas neatkarīgos pētījumos, piemēram, zinātniski recenzētos akadēmiskajos pētījumos, kas ir būtiski regulatīviem mērķiem.***

Pamatojums

Neatkarīgi dati var sniegt būtisku ieguldījumu regulatīvajā procesā.

4. grozījums

saistīts ar 1.5. ieteikumu

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	EESK grozījums
20.1. Apelācijas padomē ir priekšsēdētājs un ***divi*** citi locekļi.	20.1. Apelācijas padomē ir priekšsēdētājs un ***četri*** citi locekļi.

Pamatojums

Ierosinātās Apelācijas padomes sastāvs ir pārāk šaurs, lai izskatītu iespējamās apelācijas, kas radīsies nākotnē.

5. grozījums

saistīts ar 1.6. ieteikumu

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	EESK grozījums
45.3. Aģentūra un attiecīgā struktūra sadarbojas, lai atšķirību novērstu. Ja Aģentūra un attiecīgā struktūra atšķirību novērst nespēj, tās sagatavo kopīgu ziņojumu. Ziņojumā skaidri izklāsta strīdīgos zinātniskos jautājumus, norāda attiecīgās neskaidrības datos un atšķirīgo atzinumu iemeslus, tai skaitā metodikas atšķirības, un ziņojumu dara	45.3. Aģentūra un attiecīgā struktūra sadarbojas, lai atšķirību novērstu. Ja Aģentūra un attiecīgā struktūra atšķirību novērst nespēj, tās sagatavo kopīgu ziņojumu. Ziņojumā skaidri izklāsta strīdīgos zinātniskos jautājumus, norāda attiecīgās neskaidrības datos un atšķirīgo atzinumu iemeslus, tai skaitā metodikas atšķirības, un ziņojumu dara publiski pieejamu. Ja attiecīgā struktūra ir Savienības

Eiropas Komisijas ierosinātais teksts	EESK grozījums
publiski pieejamu. Ja attiecīgā struktūra ir Savienības aģentūra vai zinātniskā komiteja, Aģentūra šo kopīgo ziņojumu iesniedz Komisijai.	aģentūra vai zinātniskā komiteja, Aģentūra šo kopīgo ziņojumu iesniedz Komisijai. ***Ja pastāv nopietnas atšķirības starp zinātniskajiem viedokļiem, piemēro piesardzības principu, lai aizsargātu sabiedrības veselību un vidi.***

Pamatojums

Nespēja panākt kopsaucēju starp atšķirīgiem zinātniskiem viedokļiem ir nopietna problēma, tāpēc līdz tam, kamēr šie jautājumi ir atrisināti, jāpiemēro piesardzības princips.

Briselē, 2025. gada 23. oktobrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Séamus BOLAND